

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ**

СЕМЧУК ОКСАНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 332.1

**ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
БЕЗЗБИТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ
ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ЧЕЛМЕ-УКРАЇНА»)**

**Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа
та страхування»**

**АВТОРЕФЕРАТ
дипломної роботи
на здобуття освітнього рівня «магістр»**

Тернопіль – 2018

Дипломною роботою за освітнім рівнем «магістр» є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Радинський Сергій Віталійович
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя
доцент кафедри економіки та фінансів

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
Рожко Наталія Ярославівна
Тернопільський національний технічний
університет імені Івана Пулюя
доцент кафедри промислового маркетингу

Завідувач кафедрою економіки та фінансів О.В. Панухник

Захист відбудеться 23 лютого 2018 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні
екзаменаційної комісії №1 у Тернопільському національному технічному
університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Білогірська
50, навчальний корпус № 10, ауд.143.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Для виживання в конкурентній боротьбі та забезпечення високої та надійної конкурентоспроможності вітчизняний товаровиробник прагне отримати, а тому повинен попередньо розрахувати різні варіанти фінансових результатів господарської діяльності в майбутньому, обґрунтувати чинники, за яких обсягів конкретне виробництво буде прибутковим, а за яких забезпечуватиметься повне відшкодування витрат, а також визначити зону економічної безпеки підприємства на конкурентному ринку. Це дає можливість зробити визначення й аналіз стану беззбитковості, що є найбільш поширеним методом, який застосовується при цьому «обсяг - витрати – прибуток». Через оперативність та ефективність цього методу його популярність зростає і в Україні.

Сьогодні в економічній науці розрахунок стану беззбитковості пов'язаний із поділом витрат на постійні та змінні. Вже на цьому етапі побудови методики визначення реального стану беззбитковості виникає дискусійна ситуація. Отже, досконалість розрахунку стану беззбитковості в вітчизняній промисловості набуває важливого не лише, науково-теоретичного, а й практичного значення.

На наш погляд, розрахунок межі беззбитковості для конкретного виробництва означає таку мінімальну кількість продукції, яку треба виробити й реалізувати за конкретною ціною, щоб покрити всі витрати, а не окремо умовно постійні чи умовно змінні, тобто вивести конкретне виробництво на беззбитковий рівень. Це дасть змогу порівняти мінімальну кількість потрібної продукції з тією кількістю продукції, яку підприємство планує отримати в процесі виробництва. Цей аналіз дає можливість розрахувати мінімальну ціну реалізації продукції для покриття всіх витрат, пов'язаних із конкретним виробництвом, маючи певну кількість потрібної продукції.

Отже, аналіз беззбитковості дає можливість визначити мінімальну кількість продукції для певної ціни (точку беззбитковості виробництва) або мінімальну ціну реалізації для запланованої кількості продукції (беззбиткова ціна реалізації).

Теоретичні основи аналізу організаційно-економічних чинників забезпечення беззбитковості операційної діяльності висвітлені в роботах зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів, таких як І. Бланк, В. Гриньова, К. Друрі, Н. Іванова, О. Кузмінська, І. Ліпсіц, Т. Негл, П. Орлов, В. Савчук, О. Стоянова, М. Уварін, А. Яковлев. та інші.

Однак, незважаючи на наявність певного наукового доробку, недостатньо дослідженими залишаються питання: економічного змісту поняття беззбитковості в умовах ринкової економіки, його зв'язку з іншими економічними категоріями; організації беззбиткової роботи підприємств у постприватизаційний період; аналізу їх результатів з урахуванням специфіки українського законодавства. Зазначені проблеми не дозволяють забезпечувати ефективну роботу підприємств, розробляти та впроваджувати заходи з організації їх беззбиткової господарської діяльності.

Актуальність, практична значущість і недостатня розробленість питань щодо організаційно-економічних чинників забезпечення беззбиткової роботи підприємств у нових умовах господарювання зумовили вибір теми дослідження, його мету та завдань.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретичних засад та практичних аспектів з активізації фінансово-економічних чинників забезпечення беззбиткової фінансово-господарської діяльності вітчизняного підприємства.

Для досягнення мети в роботі були поставлено і вирішено наступні

завдання, які потребують вирішення:

- дослідити поняття та сутності беззбитковості діяльності підприємства;
- розглянути зовнішні та внутрішні чинники формування беззбитковості діяльності підприємства;
- визначити методичні підходи до аналізу та забезпечення беззбитковості діяльності підприємства;
- узагальнити організаційно-економічні характеристики підприємства;
- проаналізувати фінансових результатів та фінансового стану підприємства;
- здійснити аналіз чинників, що впливають на беззбитковість діяльності підприємства;
- визначити стратегічні пріоритети в ціновій політиці та ціноутворенні на підприємстві;
- розглянути механізми забезпечення зниження витрат підприємства;
- забезпечити активізацію інноваційної діяльності – напрям зростання обсягів реалізації продукції;
- з'ясувати шляхів оптимізації цінової політики та ціноутворення на підприємстві;
- визначити механізми оптимізації стану та структури витрат підприємства;
- здійснити планування порогу (рівня) беззбитковості та запасу фінансової стійкості підприємства в перспективному періоді.

Об'єкт дослідження виступає процес господарської діяльності вітчизняного підприємства ТОВ „Челме-Україна”, який є одним із лідерів виробництва обладнання для харчової галузі в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні положення, методичні підходи, методи організації беззбиткової роботи вітчизняних підприємств у період ринкової економіки.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали фундаментальні положення та висновки, викладені у працях вітчизняних і зарубіжних вчених із можливостей та проблем забезпечення беззбитковості діяльності вітчизняних підприємств.

Інформаційну базу дипломної роботи становлять законодавчі та нормативні акти з питань операційної діяльності підприємницьких структур, офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України, матеріали річної фінансової звітності вітчизняного підприємства ТОВ «Челме-Україна».

Методи дослідження. В процесі написання даної роботи були використані традиційні способи та засоби економічного аналізу (табличного, порівняння, групування, графічний), метод математичного моделювання, теоретико-емпіричний метод, а також методи: спостереження, аналізу (при здійсненні групування майна на складові за певними ознаками), синтезу, історичний метод (при дослідженні виникнення, формування та використання майна підприємства), метод порівняння та системний підхід (при вивченні галузі функціонування досліджуваного підприємства). Крім цих методів, також використовувався горизонтальний аналіз – в процесі порівняння кожної позиції звітності підприємства з попереднім періодом; та вертикальний аналіз – при визначенні структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат.

Інформативною базою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, матеріали спеціалізованої періодичної преси, навчальні підручники, монографії, нормативно-правові матеріали, а також фінансова

звітність ТОВ «Челме-Україна» за 2012-2016 роки діяльності.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в ґрунтовному всебічному аналізі фінансово-економічних чинників забезпечення збитковості діяльності на досліджуваному підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості ТОВ «Челме-Україна» застосувати результати проведеного дослідження та розроблені рекомендації на практиці, щодо підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності, забезпечення фінансової міцності та збільшення фінансового запасу підприємства у перспективному періоді.

Апробація результатів роботи та публікації. Основні положення та висновки даного дослідження доповідались та обговорювались на: міжнародній науково-практичній конференції студентів і молодих учених «Соціально-економічні аспекти розвитку економіки» (Тернопіль, 27-28 квітня 2017 року), VI Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів (Тернопіль, 16-17 листопада 2017 року).

Обсяг і структура дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел, який нараховує 84 джерела. Робота викладена на 137 сторінках основного тексту, вона містить 31 таблиць, 38 рисунків та 7 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** магістерської роботи відображено актуальність теми дослідження, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також описано наукову новизну, теоретичні та практичне значення і апробування отриманих результатів.

У **першому розділі** «Теоретичні підходи дослідження фінансово-економічних чинників забезпечення беззбитковості діяльності підприємства» досліджено поняття та сутність беззбитковості діяльності підприємства, розглянуто зовнішні та внутрішні чинники формування беззбитковості діяльності підприємства і визначено методичні підходи до аналізу та забезпечення беззбитковості діяльності підприємства.

В роботі визначено, що беззбитковість характеризує такий стан підприємства, коли воно працює без збитків, тобто прибутково, одержуючи прибуток, який є основою його розвитку. Це розкриває зв'язок категорії «беззбитковість» з категорією «відтворення виробництва», яка має дві форми прояву: просте відтворення і розширене. Ці дві форми відтворення у результаті тісного зв'язку з категорією беззбитковості зумовлюють двохаспектний зміст останньої: по-перше, досягнення підприємством рівня беззбитковості (у вузькому розумінні) створює умови лише для його безперервного функціонування з відтворенням на простій основі; по-друге, беззбитковість у широкому розумінні створює підґрунтя для відновлення діяльності підприємства на розширеній основі, тобто його розвитку.

Фактори, від яких залежить беззбиткова діяльність підприємства, можна поділити на дві групи: внутрішні та зовнішні. Внутрішні фактори є характеристиками самого підприємства, його внутрішнього середовища. Зовнішнє середовище охоплює фактори, що знаходяться поза безпосереднім впливом підприємства.

Аналіз беззбитковості, що ґрунтується на залежності між доходами (виручкою) від реалізації продукції, витратами та прибутком за короткий період,

тобто період, протягом якого вихід продукції підприємства обмежений рівнем наявних на конкретний час в її розпорядженні діючих виробничих потужностей.

У **другому розділі** «Аналіз фінансово-економічних чинників забезпечення безбитковості діяльності підприємства ТОВ «Челме-Україна»» узагальнено організаційно-економічної характеристики підприємства, проаналізовано фінансові результати та фінансовий стан підприємства, а також здійснити аналіз чинників, що впливають на безбитковість діяльності підприємства.

Проаналізувавши техніко-економічні показники ТОВ «Челме-Україна», можна виділити як позитивні зміни – зростання вартості активів, в тому числі і основних засобів, вартості власного капіталу, наявність чистого прибутку протягом усього періоду, а також зростання середньої заробітної плати працівників підприємства; так і негативні зміни – значне зниження фондівіддачі та чистого прибутку за останніх два роки, наявність дебіторської та кредиторської заборгованостей підприємства.

Узагальнивши показники фінансово-господарської діяльності та показники фінансового стану підприємства ТОВ «Челме-Україна» відмічено позитивну динаміку до зростання основних показників фінансового стану (ділової активності, майнового стану, рентабельності діяльності) підприємства. В цілому зазначені тенденції обумовлені зростанням рівня ділової активності, що в кінцевому випадку впливає на стан та рівень безбитковості діяльності досліджуваного підприємства.

Безбитковість підприємства ТОВ «Челме-Україна» формується на основі витрат та ціни на основний асортимент продукції. Дослідивши основні чинники впливу на безбитковість необхідно відмітити приріст витрат та відповідне зростання цін на основний асортимент продукції. За результатами дослідження виявлено наступне: спостерігатиметься зростання показників (чистого виторгу, маржинального доходу та точки безбитковості діяльності підприємства); коефіцієнт маржинального доходу збільшуватиметься із 0,383 пункти до значення 0,493 пункти, що впливатиме на зростання точки безбитковості підприємства із 2732 тис.грн. до значення 4026 тис.грн.; протягом досліджуваного періоду зростає запас фінансової стійкості та ефект операційного важелю. Узагальнюючи результати дослідження, слід відмітити, що в цілому підприємству ТОВ «Челме-Україна» необхідно збільшити обсяги виробництва та реалізації продукції для того щоб досягти безбитковості діяльності, що подальшому впливатиме на цінову політику та розмір витрат досліджуваного підприємства.

У **третьому розділі** «Механізми забезпечення безбитковості діяльності підприємства ТОВ «Челме-Україна» в перспективному періоді» запропоновано механізми забезпечення безбитковості діяльності підприємства на основі визначення стратегічних пріоритетів в ціновій політиці та ціноутворенні на підприємстві, з'ясування механізмів забезпечення зниження витрат підприємства, активізації інноваційної діяльності як напряду зростання обсягів реалізації продукції.

В розділі визначено, що для забезпечення безбитковості діяльності підприємства ТОВ „Ватра-Укр” у перспективному періоді необхідно реалізувати виважену цінову стратегію, яка б передбачала використання різноманітних підходів до ціноутворення. Зокрема нами запропоновано реалізовувати стратегії „низьких цін” та „зняття вершків” в залежності життєвого циклу асортименту товарів на підприємстві.

Важливо оптимізувати рівень постійних та змінних витрат підприємства за рахунок запропонованої моделі управління витратами на підприємстві та

активізації джерел зниження витрат виробництва та реалізації продукції.

Активізувати інноваційну діяльність, при чому основними напрямками перспективної асортиментної політики підприємства ТОВ «Челме-Україна» є формування сталого асортименту товарів, оновлення та розширення товарного асортименту, планування товарного асортименту на перспективу.

В основні оновленої продукції підприємства ТОВ «Челме-Україна» важливе значення відіграватимуть: комплексна якість продукції (нові стандарти якості продукції); нові споживчі властивості продукції (зростання корисності продукції); нова упаковка та її призначення (нова універсальна упаковка); зміна терміну придатності до використання (обґрунтовані строки придатності продукції без втрати споживчих цінностей).

У **четвертому розділі** «Спеціальна частина» здійснено оцінку стану та тенденцій розвитку вітчизняної харчової галузі, а також здійснено оцінку конкурентних позицій підприємства ТОВ «Челме-Україна» на локальному ринку.

Проаналізувавши конкурентні позиції підприємства ТОВ «Челме-Україна» необхідно відмітити достатню конкурентоспроможність підприємства на локальному ринку. В цілому позиціонуючи на досліджуваному ринку підприємство ТОВ «Челме-Україна» повинно враховувати свої сильні сторони, зокрема широкий асортимент продукції, позитивний імідж підприємства, зручне місце розташування, доступні ціни на продукцію, якість обслуговування споживачів. При цьому, слід орієнтуватися на перспективний асортимент продукції – столові прибори із нержавіючою поверхнею, пластикові овочерізки, соковижималки металеві, соковарки електричні.

У **п'ятому розділі** «Обґрунтування економічної ефективності» розраховано прогнозний рівень цін на основний асортимент продукції підприємства, відображено напрями оптимізації стану та структури витрат підприємства, а також подано розрахунок прогнозного рівня беззбитковості асортименту продукції та підприємства в цілому.

За рахунок заходів представлених у третьому розділі, а саме формування інноваційної політики та зростання цін на основний асортимент продукції підприємства зростатимуть обсяги реалізації продукції. Зокрема, відповідні показники збільшуватимуться на 3113,6 тис.грн. протягом наступних двох років. Протягом досліджуваного періоду показники змінних витрат зростатимуть на 585,8 тис.грн. до рівня 6287 тис.грн. у 2018 році. Зростатиме рівень постійних витрат на 1178,9 тис.грн. до значення 3164,85 тис.грн. у 2018 році. Відповідно точка беззбитковості діяльності підприємства знижується із 4,17 тис.од. у 2016 році до рівня 4,08 тис.од. у 2017 році та 3,69 тис.од. у 2018 році. Запас фінансової стійкості підприємства зростає із 7352 тис.грн. до рівня 8901 тис.грн., тобто те що підприємство виготовляє та реалізує поза межами порогу рентабельності підприємства. Із зростанням запасу фінансової стійкості збільшуватиметься чистий прибуток діяльності підприємства, оптимізуються витрати та підвищуватиметься ефект операційного важелю.

У **шостому розділі** «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» представлено особливості охорони праці на підприємстві ТОВ «Челме-Україна», оцінено вплив радіоактивного забруднення на технологічний процес виробництва і засоби захисту, а також подано особливості підготовки та виконання заходів щодо дезактивації технологічного обладнання (агрегатів, машин) інших видів техніки під час радіоактивного забруднення.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати дослідження основні висновки та пропозиції відобразимо наступним чином:

1. Беззбитковість основної діяльності підприємства – це господарський стан підприємства у відповідності до якого рівень сукупних доходів та витрат підприємства однаковий. Проте беззбитковість діяльності не є самоціллю підприємства, а лише та відправна точка, яка дає нові напрямки для подальшого розвитку підприємства.

Аналіз стану розробки теоретичних основ беззбитковості свідчить про існування загально визнаного підходу до визначення поняття беззбитковості як режиму господарської діяльності підприємств, за яким одержані доходи перевищують витрати від діяльності, або дорівнюють їм. На цій основі слід виділити два базові аспекти сутності категорії беззбитковості.

Перший аспект полягає у тому, що беззбитковість — це режим діяльності підприємства, за яким доходи дорівнюють витратам; другий аспект — це режим діяльності підприємства, що забезпечує перевищення доходів над витратами.

2. Фактори, від яких залежить беззбиткова діяльність підприємства, можна поділити на дві групи: внутрішні та зовнішні.

Внутрішні фактори є характеристиками самого підприємства, його внутрішнього середовища. До внутрішнього середовища підприємства належить частина загального соціально-економічного середовища, що знаходиться в рамках підприємства. Воно здійснює постійний і безпосередній вплив на ефективність діяльності підприємства. Зовнішнє середовище охоплює фактори, що знаходяться поза безпосереднім впливом підприємства.

Науковці виділяють фактори зовнішнього середовища, що прямо впливають на підприємство, і фактори, які здійснюють побічний вплив. До зовнішнього середовища, що здійснює побічний вплив на підприємства, належать такі складові: споживачі послуг та продукції, посередники, конкуренти, нормативно-правове забезпечення діяльності підприємства, стан економіки країни, політична ситуація, міжнародне положення і зв'язки, культура і традиції, демографічна і економічна ситуація, науково-технічний прогрес і можливості технологій, групові інтереси громадських організацій.

3. Метою проведення аналізу беззбитковості є оцінка: початкового періоду функціонування нового підприємства; прибутковості нового виду послуг або нової предметно-цільової спеціалізації; прибутковості інвестицій при нарощуванні основного капіталу тощо.

Точка беззбитковості, або безприбутковий оборот, визначається кількістю товару (продукції), продаж якого забезпечує беззбитковий стан підприємства. Ця кількість товару може бути визначена трьома методами: 1) маржинального оцінювання; 2) рівняння; 3) графічним.

4. Об'єктом дослідження виступає підприємство ТОВ «Челме-Україна», що засноване в 1971 році і займається виробництвом професійного обладнання для харчової промисловості, а саме: скиборізок (слайсерів), овочерізок, м'ясорубок, кутерів та спеціального обладнання для піцерії.

Проаналізувавши техніко-економічні показники ТОВ «Челме-Україна», можна виділити як позитивні зміни – зростання вартості активів на 4649,7 тис.грн. в тому числі і основних засобів, вартості власного капіталу на 4657 тис.грн., наявність чистого прибутку на рівні 1477,5 тис.грн. протягом усього періоду, а також зростання середньої заробітної плати працівників підприємства; так і негативні зміни – значне зниження фондівіддачі та чистого прибутку за останніх два роки, наявність дебіторської та кредиторської

заборгованостей підприємства. Проте, в загальному, протягом 2016 року показники діяльності ТОВ «Челме-Україна» покращилися. Це свідчить про їх позитивну динаміку та підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

5. Узагальнюючи фінансово-господарську діяльність та показники фінансового стану підприємства необхідно відмітити позитивну динаміку до зростання основних показників фінансового стану (ділової активності, майнового стану, рентабельності діяльності) підприємства. В цілому зазначені тенденції обумовлені зростанням рівня ділової активності, що в кінцевому випадку впливає на стан та рівень безбитковості діяльності досліджуваного підприємства.

6. Безбитковість підприємства ТОВ «Челме-Україна» формується на основі витрат та ціни на основний асортимент продукції. Дослідивши основні чинники необхідно відмітити приріст витрат та відповідне зростання цін на основний асортимент продукції.

За результатами розрахунку безбитковості діяльності та запасу фінансової стійкості підприємства ТОВ «Челме-Україна» представлений у роботі виявлено наступне: спостерігатиметься зростання показників (чистого виторгу, маржинального доходу та точки безбитковості діяльності підприємства); коефіцієнт маржинального доходу збільшуватиметься із 0,383 пункти до значення 0,493 пункти, що впливатиме на зростання точки безбитковості підприємства із 2732 тис.грн. до значення 4026 тис.грн.; протягом досліджуваного періоду зростає запас фінансової стійкості та ефект операційного важелю.

В цілому, підприємству ТОВ «Челме-Україна» необхідно збільшити обсяги виробництва та реалізації продукції для того щоб досягти безбитковості діяльності, що подальшому впливатиме на цінову політику та розмір витрат досліджуваного підприємства.

Для забезпечення безбитковості діяльності підприємства ТОВ „Ватра-Укр” у перспективному періоді:

А. Необхідно реалізувати виважену цінову стратегію, яка б передбачала використання різноманітних підходів до ціноутворення. Зокрема нами запропоновано реалізовувати стратегії „низьких цін” та „зняття вершків” в залежності життєвого циклу асортименту товарів на підприємстві.

Б. Важливо оптимізувати рівень постійних та змінних витрат підприємства за рахунок запропонованої моделі управління витратами на підприємстві та активізації джерел зниження витрат виробництва та реалізації продукції.

В. Активізація інноваційної діяльності, при чому основними напрямками перспективної асортиментної політики підприємства ТОВ «Челме-Україна» є формування сталого асортименту товарів, оновлення та розширення товарного асортименту, планування товарного асортименту на перспективу.

В основні оновленої продукції підприємства ТОВ «Челме-Україна» важливе значення відіграватимуть:

- комплексна якість продукції (нові стандарти якості продукції);
- нові споживчі властивості продукції (зростання корисності продукції);
- нова упаковка та її призначення (нова універсальна упаковка);
- зміна терміну придатності до використання (обґрунтовані строки придатності продукції без втрати споживчих цінностей).

За рахунок формування інноваційної політики та зростання цін на основний асортимент продукції підприємства ТОВ «Челме-Україна» зростатиме обсяги реалізації продукції, відповідні показники збільшуватимуться на 3113,6 тис.грн. протягом наступних двох років. Протягом досліджуваного періоду показники

змінних витрат зростатимуть на 585,8 тис.грн. до рівня 6287 тис.грн. у 2018 році. Зростатиме рівень постійних витрат на 1178,9 тис.грн. до значення 3164,85 тис.грн. у 2018 році.

Відповідно точка беззбитковості діяльності підприємства знижується із 4,17 тис.од. у 2016 році до рівня 4,08 тис.од. у 2017 році та 3,69 тис.од. у 2018 році. Запас фінансової стійкості підприємства зростає із 7352 тис.грн. до рівня 8901 тис.грн., тобто те що підприємство виготовляє та реалізує поза межами порогу рентабельності підприємства. Із зростанням запасу фінансової стійкості збільшуватиметься чистий прибуток діяльності підприємства, оптимізуються витрати та підвищуватиметься ефект операційного важелю.

Праці опубліковані за темою дослідження

Радинський С. В. Беззбитковість підприємства: сутність та економічний зміст / С. В. Радинський, О. В. Семчук // Збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів „Актуальні задачі сучасних технологій“, 16-17 листопада 2017 року. — Т. : ТНТУ, 2017. — Том 3. — С. 223–224.

Семчук О. Фінансова рівновага підприємства: поняття та сутність / Оксана Семчук // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих учених „Соціально-економічні аспекти розвитку економіки“, 27-28 квітня 2017 року. — Т. : ТНТУ, 2017. — С. 128–130.

АНОТАЦІЯ

Семчук О.В. Фінансово-економічні чинники забезпечення беззбитковості діяльності підприємства (на прикладі підприємства ТОВ «Челме-Україна») – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього рівня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2018.

Об'єкт дослідження виступає процес господарської діяльності вітчизняного підприємства ТОВ „Челме-Україна”, який є одним із лідерів виробництва обладнання для харчової галузі в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні положення, методичні підходи, методи організації беззбиткової роботи вітчизняних підприємств у період ринкової економіки.

В процесі написання даної роботи були використані традиційні способи та засоби економічного аналізу (табличного, порівняння, групування, графічний), метод математичного моделювання, теоретико-емпіричний метод, а також методи: спостереження, аналізу (при здійсненні групування майна на складові за певними ознаками), синтезу, історичний метод (при дослідженні виникнення, формування та використання майна підприємства), метод порівняння та системний підхід (при вивченні галузі функціонування досліджуваного підприємства). Крім цих методів, також використовувався горизонтальний аналіз – в процесі порівняння кожної позиції звітності підприємства з попереднім періодом; та вертикальний аналіз – при визначенні структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат.

В роботі досліджено поняття та сутність беззбитковості діяльності підприємства, розглянуто зовнішні та внутрішні чинники формування беззбитковості діяльності підприємства, а також визначено методичні підходи до аналізу та забезпечення беззбитковості діяльності підприємства.

В практичній частині здійснено аналіз показників фінансово-господарської діяльності та фінансового стану підприємства та представлено аналіз чинників, що впливають на беззбитковість діяльності підприємства.

Запропоновано механізми забезпечення беззбитковості діяльності підприємства ТОВ «Челме-Україна» в перспективному періоді, зокрема основний акцент орієнтовано стратегічних пріоритетах у ціновій політиці та ціноутворенні на підприємстві, механізмах забезпечення зниження витрат підприємства, активізація інноваційної діяльності підприємства.

Ключові слова: беззбитковість, витрати, доходи, прибуток, маржинальний дохід, фінансові результати, інновація, цінова політика, реалізація продукції.

ANNOTATION

Semchuk O.V. Finance and economic factors providing the enterprise loss-free activity (LLC “Chelme-Ukraine” as a case study). - Manuscript.

Research on obtaining an educational level «Master» in specialty 072 «Finance, banking and insurance». - TNTU them I. Puluji. - Ternopil, 2018.

The object of research is the process of economic activity of the domestic enterprise of «Chelme-Ukraine» LTD, which is one of the leaders in the production of equipment for the food industry in Ukraine.

The subject of the study is theoretical positions, methodological approaches, methods of organizing the break-even work of domestic enterprises in the period of a market economy.

In the process of writing this work, the traditional methods and means of economic analysis (tabular, comparison, grouping, graphic), the method of mathematical modeling, the theoretical-empirical method, as well as methods: observation, analysis (when grouping property into components according to certain features) were used. , synthesis, historical method (in the study of the origin, formation and use of property of the enterprise), the method of comparison and the system approach (in the study of the field of operation of the investigated enterprise). In addition to these methods, also a horizontal analysis was used - in the process of comparing each reporting position of the enterprise with the previous period; and vertical analysis - in determining the structure of financial indicators with an assessment of the impact of various factors on the final result.

In this work the concept and essence of break-even activity of the enterprise are investigated, external and internal factors of formation of break-even activity of the enterprise are considered, as well as methodical approaches to analysis and ensuring break-even activity of the enterprise are determined.

In the practical part the analysis of indicators of financial and economic activity and the financial condition of the enterprise was carried out and the analysis of factors influencing the break-even activity of the enterprise is presented.

The mechanisms of ensuring the break-even nature of the activity of the enterprise «Chelme-Ukraine» in the perspective period are proposed, in particular the main emphasis is placed on strategic priorities in pricing policy and pricing at the enterprise, mechanisms of ensuring the reduction of enterprise costs, activating innovation activity of the enterprise.

Key words: break-even, costs, income, profit, marginal revenue, financial results, innovation, price policy, product sales.